

Nágoctsi Napló

Nágoctsi község negyedévente megjelenő közéleti lapja

2013. III.évfolyam - 1.szám - I. negyedév Ára: 100 Ft

A Világos utáni első mártír

Az 1848-49-es magyar szabadságharc katonai vezetőit Ferenc József osztrák császár, Julius Jacob von Haynau teljhatalmú biztos irányításával kivégeztette. Amikor Görgey Artúr seregei 1849. augusztus 13-án a Világos melletti szőlői mezőn letették Paszkevicz orosz főparancsnok csapatai előtt a fegyvert, az osztrákok már tudták: a tábornokoknak kötélt általi halált rendelt el a bécsi uralkodó. A Karl Ernst vezette hadbíróóság nem is kegyelmezett, ill. csak annyiban, hogy négy katonai vezetőnek golyó általi halálra módosította a büntetését.

A 13 aradi vértanú nevét talán még fel tudjuk sorolni, azonban az áldozatok száma sokkal több. Sőt, akadnak olyanok is, akik előbb estek hadbíróági halálos ítélet alá, mint az aradi Magyar Golgota tagjai. 1849. augusztus 20-án, sebtében, Temesváron kivégeztek egy 23 éves huszárornagyot, Hruby Gyulát, aki cseh családból származott, Magyarországon született, németül beszélt és római katolikus honvédtisztként vett részt a magyar szabadságharcban.

Hruby Gyula 1826-ban látta meg a napvilágot, Versecen. Bátyjához, Károlyhoz hasonlóan az 1. huszárezredbe állt be kadétnak, 1844-ben. Nem sokkal később – két esztendő múlva – szerezte meg tiszti rangját. Amikor kitört a magyar, márciusi forradalom, Hruby Gyula már hadnagyként Szlavóniában tartózkodott. 1848. április 13-án szeretetteljes levélben írt édesanyjának, Hruby Albertné, Hegen Katalinnak Verőcéről: „Engedje meg, hogy kifejezzem gyermeki hálámat azért az ismételt gondoskodásért, amelyet teljes egészben élveztem

és élvezem. Az a fehérnemű, amelyet megkaptam, ismételten azt bizonyítja, hogy Ön minden gyermekének a leg gondoskodóbb anyja: ezért a magasra értékelhető gondoskodásért akarom a legmélyebb köszönetnyilvánítást papírra vetni. (...) Minden órában én is kész vagyok kivonulni, és remélem, hogy három hét múlva már egy egészen más világból írhatom a híreket Önnek. A kardom pengéje éles, a pisztolyaim töltve vannak, végül is még az marad ebben a kritikus időben a választásom, hogy szabadságot magam... Isten Önnel legkedvesebb anyja a testvéreimmel és a rokonokkal együtt. Az Ön arcúja, jósága - legyen szabad mondani - a szeretete fog engem kísérni mindenütt, ahol én szent eskümmel megfelelően fogok küzdeni a jogért és becsületért...”

Nem szabadságot maga. 1848 novemberében érdekes fordulat következett a császári katonák életében: többeket a feldunai hadsereghez vezényelték át, ahol azonban már a császári-királyi csapatok ellen kellett volna harcolniuk. Hruby Károly, a testvér, úgy döntött: kilép a szolgálatból. Ennek ellenére később ő is három év várfogságot (vasban!) kapott, 1851-ben szabadult. Gyula azonban maradt és mivel kevés, jól képzett, idősebb tiszt akadt, ezért 1849. január 15-én, Görgey Artúrtól kapitányi rangot nyert el. Görgey szerette Hrubyt: jól lovagolt, parancsértisztként megbízhatónak és alázatosnak bizonyult. Mindezek eredményeként 1849. március 29-én Klapka György honvédtörtnagygyá léptette elő, Tiszafüreden. A 13., azaz a Hunyadi huszárezredhez rendelték, de a katonapolitikai helyzet alakulása és betegsége miatt a Hunyadi-huszároknál végül nem szolgált, hanem Szegeden kényszerült megpihenni.

Miután 1849. augusztus 1-jén Henryk Dembinski evakuáltatta Szegedet, az osztrákok előrenyomulása miatt, mindenki menekülni kezdett. A katonák közt egyre nőtt a káosz, parancs híján többen eltűntek, fogságba estek. Így Hruby Gyula is, akit Szeged és Temesvár közti úton – szolgálton kívüli parancsértisztként-fogták el az osztrák lovasok.

1849. augusztus 10-étől Haynau Temesvárra helyezte át a székhelyét, ahol infernális állapotok uralkodtak: ide hurcolták a hadifoglyokat, az élelmiszer egyre fogyott és kitört a kolekrajvány. A bresciai hiéna leginkább az egykori császári királyi tisztekre haragudott, velük kezdte a felelősségre vonást, elsőként Hruby Gyulával, akit augusztus 20-án végeztek ki. A rögtönítélő hadbíróóság egy nap alatt döntött. Hruby reménykedett, ugyanis éppen akkor kezdte meg Haynau Aradra vonulását, azonban Vernhardt István báró, vezérőrnagy nem hagyta annyiban a dolgot: főbe lövette Hrubyt. Vernhardt később, a dualizmus idején, 1867 és 1869 között a magyar királyi testőrség helyettes parancsnoka lett...

A tragikus ítélet még a bécsi köröket is felbolygatta. Egy 1849. augusztus 27-ei minisztertanácsi jegyzőkönyv is említette Hruby nevét és egyesek szorgalmazták, hogy Haynau fogja vissza magát. Nem így lett...

Mivel Hruby Gyula ahhoz a multietnikumú közösséghez tartozott, amely oly jellemző volt a 19. századi Kárpát-medencére, ezért nem meglepő, hogy a család leszármazottai között akadnak mind magyarok, mind csehek egyaránt. A cseh ág – Jaromir és Karla Hruby- a csehországi Morány szép kastélyában él, míg az apai ág leszármazottai – Jankó András

és Jankóné Pajor Ildikó – Budapesten laknak és ápolják az ismeretlen vértanú, a cseh származású, németül beszélő, a magyar szabadságért harcoló Hruby Gyula emlékét.

A család 1999-ben Eskü - jog – becsület címmel egy kiállítás keretében emlékezett meg – a Cseh Nagykövetség és a Hadtörténeti Múzeum történéseinek közreműködésével- az addig talán ismeretlen vértanúról. Arról a katonáról, aki a korabeli visszaemlékezés szerint, emelt fővel lépett a kivégzőosztag elé: „... midőn szemét beakarták kötni, azt nem engedé, az első lövésekre nem halt meg, hanem felkelve s hősi mellére mutatva e szavakkal: Ide löjtek kutyák! Éljen a Hazal, megnyitá a vértanúk és áldozatok hosszú sorát.”

dr. Kovács Emőke
a siófoki könyvtár igazgatónöje

Tájékoztató az Önkormányzatot érintő változásokról

Engedjék meg, hogy röviden tájékoztassam Önöket a közigazgatásban és a közoktatásban történt változásokról, elsősorban a községünk szempontjából. Nágyocsi eddig Andocscsal közösen tartott fent körjegyzőséget. Ez 2013 januárjától kibővült, csatlakozott Kisbárapáti és Fiad község is. A székhely továbbra is Andocsi, a körjegyző továbbra is Werner Józsefné. A nágyocsi hivatalban az ügyintéző munkarendje változatlan, minden nap megtalálható. Hétfőként a tabi járási hivatal ügyintézője érhető el Nágyocson. Több hatáskör átkerült a járási hivatalhoz, ezek pontos listája, az ügyintézés változásai még nem teljesen véglegesek, ezért probléma ese-

tén bizalommal forduljanak a hivatal munkatársaihoz.

Az iskola fenntartója szintén januártól a magyar állam lett, az iskola épülete továbbra is Nágyocsi tulajdonában maradt, csak térítésmentes vagyonkezelésbe került az államhoz. A továbbiakban az állam fizeti a fenntartás költségeit és a dolgozók bérét. Összességében elmondhatjuk, hogy minden eddigi dolgozónk munkahelye megmaradt az átszervezés után, remélem ez a jövőben is így marad. A község költségvetése a fenti változások miatt a tavalyi 40 – 45 %-a lett, természetesen a kiadásaink is jelentősen csökkennek. Amennyire jelenleg látható alapvető feladatainkat el fogjuk tudni látni, de komoly fejlesztések nem várhatóak.

Mivel a rendszer átszervezése még az elején jár, illetve még pontosításra vár, valószínűleg fél év körül fog kiderülni, hogy milyen évünk lesz. Erről természetesen a későbbiekben beszámolok majd.

Esetleges felmerülő kérdéseikre szívesen válaszolunk mind én, mind a testületi tagok.

Tisztelettel:

Dr. Pap Imre

Horgász Hírek

A Nágyocsi Horgász Egyesület 2012 őszére tervezett haltelepítése műszaki okok /szivattyú meghibásodás/ miatt sajnos elmaradt.

A haltelepítést ez évben eddig az időjárás miatt még nem sikerült végre hajtanunk. Amennyiben az időjárási viszonyok lehetővé teszik, szeretnénk a telepítést még 2013. 03. 15-e előtt elvégezni, természetesen a telepítést követően fogási tilalom bevezetésére kerül sor, melynek időtartalmáról a kihelyezett hirdetőtábláról lehet tudomást szerezni.

Terveink alapján az egyesület anyagi helyzetét és a tó méretét figyelembe véve a jelenlegi telepítési tervben 50-55 mázsa méretes ponty telepítését terveztük, mely halmennyiség na-

gyon is ideálisnak mondható annak ismeretében, hogy a környező tavakba a víz nagyságához mérten mekkora halmennyiséget telepítenek.

Hogy ezen halmennyiség telepítését a továbbiakban biztosítani tudjuk, elengedhetetlen szükség volt arra, hogy a jelenlegi, valamint a leendő tagjaink részére az eddig fizetett éves horgászdíjat és belépési díjat megemeljük. 2013. 01. 01-től az alábbi díjtételek érvényesek a horgásztóra.

Felnőtt tag:25.000 Ft

Felnőtt új belépő: 70000 Ft.

Ifjúsági tag:17.500 Ft

Ifjúsági új belépő:62.500 Ft

Kettős tag: 22.700 Ft

Gyermekjegy:2.500 Ft

70 év feletti: 16.800 Ft

Napijegy: napkeltétől napnyugtáig 12 óráig:3000 Ft

24 órás, munkaszüneti napon:4000 Ft (péntek és szombat), ill. ha a munkaszüneti nap hétköznapra esik.

A nagy népszerűségnek örvendő horgászversenyeken felbuzdulva az idei évben is tervezzük a versenyek megtartását, melyek időpontjáról a későbbiekben születik döntés.

Kérjük tagjainkat, valamint a napijegy horgásztársakat, hogy a tóparton elhelyezett hirdetőtáblákat minden horgászat előtt tekintsék át, hogy a horgászati rendben történt esetleges változásokat, egyéb rendelkezéseket figyelemmel tudják kísérni.

Minden horgásztársnak és kísérőknek kívánunk kellemes időtöltést, pihenést , és horgász nyelven szólva „görbüljön a bot.”

Pál Imre
gazdasági vezető

Böjtölés helyett: megélni a böjtöt

Soha nem dobott ki semmit. Ami elromlott vagy tönkrement, azt levitte a pincébe vagy fel a padlásra, a szemétkébe nem került semmi. Még a kiegészítő villanykörtét is megőrizte. Ha a munkahelyén, a szomszédban, a rokonok körében leselejteztek valamit, ő hazavitte. A kérdésre, hogy mihez kezd vele csak annyit válaszolt: „jó lehet

még valamire.” A felesége halála után, ahogy egyedül maradt, már nem csak a pincében és a padláson gyűltek a különböző limlomok, kacatok, hanem a lakásban is. Lassan lépni sem lehetett már tőlük. Órákig tartott, mire a rengeteg holmi között megtalált valamit, amire éppen szüksége volt. Már a vendégeket sem tudta hová leültetni, egy idő után nem jött hozzá senki, pedig régen rendszeresen jöttek át a szomszédok, ismerősök és órákig elüldögéltek egy tea vagy kávé mellett. Az utóbbi években már csak a gyerekei látogatták, ők is egyre ritkábban és akkor sem maradtak hosszú ideig. Érezte, hogy látogatásuk kötelességszerű, kényszeredett. Pedig a legnagyobb, mondhatni egyetlen öröme az unokák jelenléte volt. „Jöhetnétek gyakrabban” – mondta egyszer a fiának, egy rövid látogatás után a búcsúzásnál az ajtóban. „Ne haragudj apu – válaszolta a fia – a gyerekek nem tudnak hol játszani. Nincs elég hely. És veszélyes is ez rengeteg törött, rozsdás holmi.” Aznap este csak ült az ágya szélén és nézte maga körül mindazt, amit évek, évtizedek alatt felhalmozott. Másnap korán reggel nekilátott. Elkezdett kihordani mindent az udvarra, rendelt egy teherautót. Eleinte nagyon lassan, nehezen ment a munka, minden egyes darab elengedésért meg kellett küzdenie saját magával. Aztán egyre lendületesebben ment a lomtalanítás, a pincénél és a padlásnál – pedig azt eredetileg nem is tervezte – már ki-mondott örömmel végezte. Az unokáira gondolt közben, meg a tea és a kávé illatát érezte, a feleségét látta mosolyogva belépni a nappaliba, ahogy a süteményt hozza a vendégeknek. Hetekig is eltartott a munka. Talán egy hónapig is. Nem beszélt róla senkinek. A változásról nem értesítette a szomszédokat, ismerősöket. A gyerekei mégis egyre gyakrabban jöttek az unokákkal és egyre hosszabb ideig maradtak. A nappali sarkában baba-ház épült, a szőnyegen kisvasút kanyargott. Kekszet, süteményt tartott otthon, legyen mit kínálni a kávé mellé a betérő vendégeknek. Nem történt más. Csak ennyi, semmi rendkívüli, semmi különleges.

Böjt nem valami ellen van, hanem valamiért. Hogy helye és ideje legyen az életünkben a Nélkülözhetetlennek. Hogy az Igazán Fontos megkaphassa a neki megfelelő helyet és teret. Emberi természetünk sajátossága, hogy mindenfélét gyűjtögetünk. Megfoghatót és megfoghatatlant. Anyagit és szellemit. Sokszor már magunk sem tudjuk, hogy mi az, ami valóban és igazán fontos az életünkben. Érdeemes újra és újra lomtalanítani a szívkünkben, a lelkünkben is. Böjtolni. A fenti kis történet fényében inkább így fogalmaznám: megélni a böjtöt. Végigjárni a saját utunkat a babaházaz, mozdonyfüttyös, kávé illatú Feltámadásig.

Németh Zoltán
pécsi evangélikus lelkész

„Fejünk fölött röpködtek a golyók...”

A vasárnapi mise után szinte mindig megállunk egy kicsit Jani bá'-val beszélgetni, született Schmidt János-sal. Életútja mesélő személyes történelem, szellemi frissességgel idéz fel múltba vesző, de máig ható évtizedeket. Konyhájában az asztal mellett ülve hallgatom. Körben a falon kisebb-nagyobb mosolygós unokák képe, boldog ifjú pár egy másik fotón, s a szülők sírja egy harmadikon. Kezdet és vég így fogja körbe egymást az idő végtelenjében.

1928. jan. 29-én születtem. Hároméves és 301 napos voltam, amikor az édesanyám meghalt. Az anyám Zicsről származott, az ősi apai házban születtem, itt Zicsen. Az egyik nagybátyám Zágrábban volt állomásfőnök

Nagy-Magyarország idején. A jussát meg a kedvenc macskáját is elvitték neki innen.

Édesapám még csak 24 éves volt, amikor édesanyám meghalt...Újránősült, született egy nő féltestvérem. Úgy egyeztek meg, én itt maradok az anyám szüleivel és testvéreivel. Kétlaki voltam, ha itt volt jobb az ebéd, itt ebédeltem, ha ott volt jobb, akkor ott ettem.

Ahogy iperedtem, külön gazdálkodtak a szülők és a lánytestvérek.

'39-ben 5. osztályos voltam, amikor kitért a háború. Hat osztály volt az iskolában, tele volt gyerekekkel. A végzésem után bővítették az iskolát 7-8. osztállyal. Nagypám azt mondta: Szeretném, ha elmennél tanulni, akkor nem építünk házat, hanem kitanítatunk! Régi típusú, hosszú parasztházban élünk. Takarékoskodtak, sok földet vettek. De én nem tanulni vágytam, lovakat akartam hajtani! Először csak az ökröket kaptam meg hajtásra, fiatal korában tinónak hívják, betanítottuk őket. Zupán Emil továbbtanult, az ő apja tanító volt, nagyszülei pedig nagyparaszt gazdálkodók.

A báróányok is szerették a lovakat, az utcánkban is ellovagoltak. Játszottunk, ők leszálltak a lóról, megengedték, hogy megsimogassuk az állatokat, sőt némelyik engedte, hogy felülhessünk a lóra. Nagyon közvetlenek voltak. Mindig volt velük egy lovas, aki vigyázott a lovakra és rájuk.

Nem mentem középiskolába, Kaposvárra mehettem volna '39-ben. A háború alatt már önállóan végeztem a dolgokat, a végére mindent tudtam egyedül. Rengeteg színdarabot játszottunk. Nem volt rádió, újság se sok háznál. Hozzánk a Függetlenség c. újság járt.

Az én nagypámnak 26 kateszteri holdja volt. Azért nem lett kulák, mert gyorsan elment a közjegyzőhöz, és a lányai nevére íratott 4-4 kateszteri holdat. (1 kateszteri hold több mint egy fél hektár) 25 kateszteri hold fölött nevezték az embert kuláknak. 4 család lett kulák, nem lehetett őket felvenni a tsz-be, úgy ki lettek rabolva, még enivalójuk sem maradhatott.

Az egyik családot a nagyanyám etette. '48-ban telepítették ki Magyarországról a svábokat. A feleségem családja megmenekült, nem voltak Volksbundisták, de német nyelvűnek vallották magukat. '49-ben nősültem meg Miklósiból. Egyszer úgy jártam, nem találtam a fejérnépet, elvették a házukat, felvidékieket telepítettek be, mert a német ajkúakat összepakolták. Kaptak a kovácsnál egy szobát, egy kályhán közösen főztek. 20 tehenük volt az apósomnak, meg tenyészvikák. Rengeteg tejet termeltek és növendékállatot adtak el. Amikor mindent elvettek, tehenet, lovakat, 2 tehenet meghagytak. A megmaradt jószágokat a pap odaengedte az istállóba, odajártak etetni. Majd bejáromozták őket és velük dolgoztak. Korábban Götzen gróffal jártak össze, nagyjából földszomszédok voltak, Kerekiben volt a birtoka, Horthy is oda járt Kerekibe sokat hozzájuk.

Volt olyan peredi család, amelyik a tulajdonost meghagyta a házában, leköltöztek az alsó részbe, a perediek meg a felső részben éltek. 10 év múlva kedvezményes áron a tulaj megvehette a saját házát, a perediek pedig elköltöztek a Balatonhoz.

'45 telén bejöttek az oroszok Miklósi és Somogyegres felől. Engem vittek el először a faluból. Az emberek lementek a szőlőhegy préházaiba – a katonakötelesek mind. Süldő gyerek voltam, etettem a jószágot. A szalmakazal mellől láttam, jön egy lovas orosz. Mondta, menjek lovakat hajtani. Beesteledett, etettem a lovaikat, a falumban maradtunk. Bementünk a góré belső sorába, iszkirity, át a patakon a túlsó utca külső kertjein szaladtam le. Amikor besötétedett, elbújtam, majd a szőlőhegyre mentem éjjel, ott aludtam. Egy idős embert vittek el helyettem – jó néhány falut ment, majd lecserélték, és hazajött az öreg.

A második alkalommal, amikor elvittek az oroszok, akkor Andocsról szöktem meg etetés közben, az istállópadlásunkon aludtam dunyhák között.

Később név szerint jött a papír, Balatonlellére kellett menni lövészárkot ásni. A templom mellett ástuk az ár-

kot. Egyik oldalról az oroszok lőttek, a másik oldalról a németek, a fejünk felett röpködtek a golyók. Derékig benne voltunk az árokban, lenyomtuk az ásót. Egyszer csak az ásó eldőlt, a nyelét elkapta egy golyó! A szállásról este szöktünk meg 8-10-en. Háromliteres demizsont ivott ki az orosz őr, aztán elfeküdt. Miután megittattuk, mondja az egyik ismerős: Keljen fel, hátha jön az ellenőr!- de az már beszélni sem tudott. Akkor összekötöttük a gyapjútakarót, és elindultunk, amit egy idő után nem bírtam cipelni, és otthagytam egy bokorban. A kapolyi erdőben nappaloztunk, éjjel mentünk tovább. Amikor megérkeztünk Zicsre, a kutyákkal volt bajunk, ugattak, mint a fene. Szerencsére Gyuri bácsi hangját megismerték, elhallgattak. Odavoltam magam a kerítéshez. Szóltam, amennyire erőmből tellett: - Mária néni, Mária néni! Bekísértek minket a házba, rögtön tettek enni-inni, de nem mertem. Félttem, hogy meghalok, ha most sokat eszem, annyira le voltam gyengülve.

Hazaértem, akkor tudtam meg, hogy 6 apáca és egy pap volt Lelléről idemenekítve, 3-at hozzánk helyeztek. Az apácák teljesen levetkőztettek, dörzsöltek, masszíroztak - vérkeringést serkentettek.

A 4. szökés Öreglacról történt, ahol a határban lövészárkot ástunk. Erdőbe keveredtünk, azt sem tudtuk, hol vagyunk. Az öreglaki folyót néztük, hogy hol tudnánk átkelni rajta. Találtunk egy döglött lovat, amit odahúztunk a folyó szélére. A ló föl volt fújódva, olyan volt, mint egy labda, ráugrottunk kipattantunk a partra. Egyikünk, Fleger Dezső beleesett a vízbe, nyakig csuromvíz lett télnek idején. Gamáson orosz szót hallottunk, közben Dezsőnek mindünk adott egy darabot a ruhái közül, a lábára rongyokat, cipőt nem tudtunk adni neki. A kutyák el kezdtek ugatni, egy trapba át az egyik udvarról a másikra, ki a mezőre. Egy-két lövés eldőrdült.

Somogybabodon a rokonunk mindannyiunknak egy nagy adag rántottát készített. Juliska hívott, aludjunk bent, de nem mentünk, mert mind tele voltunk tetűvel, így

a pajtában szénára leterítették pokrócokat, és arra feküdtünk. Feri bá' azt mondta: Nem baj, ha a pokrócok tetvesek lesznek, mert a pokrócok ki lesznek főzve. Másnap hallottuk, az oroszok szedik össze a népet. Ittunk egy kis pálinkát, és reggel futottunk Cseszta-pusztá felé. Nágyocsról a Madarasi-hegy felé, ott volt egy Mária-kép – aligha cserfán-, azt vettük irányba. Korán értünk oda, világos volt, el kezdtük tetvezni egymást. Akkor alig volt autó-forgalom. Akkor átjöttünk az innenső fele erdőbe, le a zicsi kertekig. Vártunk a szürkületre. A Pfléger-testvérek cséplőgépebe bújtam be. Nagyanyám a szalmára vitt pokrócokat, takarózáshoz dunyhát. Két éjjel télen ott voltam. Hetenként kétszer is szedték össze a népet az oroszok, ezért ott laktam.

Hosszan tudna még mesélni, jól is esik neki visszatekinteni. Egyedül él sok éve, özvegyen. Házát, kertjét szépen rendben tartja. Minden nap olvassa a Magyar Nemzetet, könyveket, amiket szeret. Nemrég szép polgári házára fölrakatta a magyar címet.

Zichy Éva

Kulturális nehézségek

A vágyainkat a mai kultúra hihetetlenül fölfokozza.

„A reklámok kifejezetten azt a célt szolgálják, hogy minél inkább fölbátorítsanak minket, hogy mindenféle, akár felesleges dolog után is vágyakozzunk. Közben pedig minél erősebbek a vágyaink, annál jobban tapasztaljuk, hogy sok mindent nem tudunk elérni. Ez föloldhatatlan feszültséget jelent a ma emberének. Minél jobban beleereszkelem abba, hogy ez is kell, az is kell, meg amaz is kell, és miért nincs nekem, ha a másiknak van, annál nagyobb lesz a veszteségtudatom.

Ha azonban lemondok arról, hogy vágyakozzam az után, ami után mások is, akkor is vesztes vagyok, mert nem rendelkezem majd sok mindennel, amivel mások igen. Nem akarok lemondani egyikről sem. Akarom azt, amit mindenki más is akar, de nem akarom a veszteségélményt, ami a le-

hetőségeim korlátaiból fakad. Ráadásul előszeretettel hasonlítom magam össze olyanokkal, akiknek jobb vagy több jutott, mint nekem. Úgy látom, ma ettől nagyon sok ember szenved.

Az utóbbi évtizedekben lényegre törően föltárták a kutatások a választási szabadságunk és a megnövekedett igényeink, a felfokozott vágyaink és a boldogságunk, jóllétünk közötti összefüggést. Elsőre gondolhatnánk, hogy a kiszélesedő lehetőségek nagyobb elégedettséget hoztak magukkal, ám éppen az ellenkezője történt. Ma legalább azt is tudjuk, hogy miért.

A szabadság és a választási alternatívák gyarapodása az elvárásainkat is megsokszorozta. Érvényes ez a tárgyak és a személyek világában is. Természetessé vált, hogy van jobb, újabb, tökéletesebb. Az igényszintünk megemelkedett, az elvárásaink növekedtek, a sok lehetségesből a legjobbat, az „igazit” akarjuk. Amit választunk, azonban sosem tökéletes, hamar lesz jobb és újabb, ami egyfelől elrontja az örömlétet, másfelől a tökéletlenségéből eredő veszteségérzésre irányítja a figyelmünket. Ráadásul, ha valami vagy akár valaki olyan is, mint ahogy szerettük volna, nem történik semmi izgalmas vagy lelkesítő, hiszen legfőképpen azt kaptuk, amit elvártunk, a legtöbb ami történhet, hogy megfelel nekünk. Arról már nem is beszélve, hogy a jóhoz hamar hozzászokunk. Legjobb esetben is csak az valószínű, amire számítottunk. Ami azonban ezzel párhuzamosan egyre hatalmasabbra nő, az a nem választott, nem birtokolt tárgyak, személyek, értékek jó tulajdonságainak elvesztése fölött érzett szomorúság, csalódottság. Ráadásul a bizonytalanság is fennmarad, hiszen lehet, hogy választhattunk volna jobbat, jobban is, és akkor talán elégedettebbek lennénk. Ezt a gondolatunkat igazolni látszanak a folyamat során átélt negatív érzéseink.

Mindazok a dolgok, értékek, amiket nem választottunk vagy lemondtunk róluk, költségként kezdenek jelentkezni, megemelik a választásunk árát. Hamar eljuthatunk oda, hogy azt gondoljuk, így már túl sokat fizetünk érte, ráadásul nem is tökéletes. A szabad választás terének a kitágulása a felelősség növekedését is magával hozta. Vagyis könnyen elégtelenné válhatunk magunkkal is, hiszen mi hoztuk a döntést, mást sokkal nehezebben hibáztathatunk érte mint korábban, vagyis a tévedési lehetőségeink is megnöttek. A magas elvárások tehát természetes következményként fokozódó csalódással és a veszteségből fakadó elégedetlenségérzéssel párosulnak. Hogyan enyhíthetnénk ezen a nyomáson? Venni kéne valamit vagy minél jobban kitalálni, minek kéne történnie, hogy boldogabbnak érezzük magunkat. A kör itt be is zárul, minden kezdődik előlről. Talán most már világosabban látjuk, miért van az, hogy jobban élünk, de rosszabbul vagyunk, mint elődeink, ill. hogy a kevesebb hogyan lehet több. A túl sok választási lehetőség sajátos szorongást idéz elő. A lehetőségek folyamatos mérlegelése pedig zavarodottságot és kimerültséget szül, hiszen minden döntésünkhöz nagyobb erőfeszítésre van szükségünk. Érdekes és elgondolkodtató, hogy akik a tökéletesre törekedve hozzák meg a döntéseiket, akiknek csak a legjobb elég jó, kevésbé boldogok, optimisták, és depresszióra hajlamosabbak, mint akik kevessebbel is megelégednek. Ráadásul, ha el is érik, meg is szerzik, amit akartak, nem föltétlenül lesznek tőle boldogok, az életminőségük nem javul úgy, ahogy azt várták.

Néhány évvel ezelőtt beszélgettem valakivel, aki elmondta, milyen hihetetlen ellentmondás van a szülei életformája és az ő vágyai között. Mert őt a szülei egy szobakonyhában nevelték, és most visszagondolva azt mondja, hogy tulajdonképpen számára ez az élet jó volt, boldog gyermekkorra volt. Ezzel együtt ő nem egy kis lyukban szeretne családot alapítani, hanem az a minimum, hogy minden gyereknek legyen külön szobája. A ma embere állandó veszteségtudatban él, mert be

akarja teljesíteni mindazokat a vágyakat és igényeket, amelyeket a kultúra eléje hoz, abban a hiszemben, hogy ezáltal boldogabb lesz, miközben egyre értetlenebbül tapasztalja, hogy boldogtalanabb lett.

Természetesen, ha fölfokozott vágyaink vannak, akkor tudhatjuk: rengeteg kudarc fog bennünket érni. Ez szorongással tölthet el bennünket, és nem szívesen látjuk be, hogy kudarcra ítéltük magunkat. A boldogság kulcsa ugyanis az alacsony elvárás, a kevessebbel való megelégedés, a választási szabadságunk önmagunk általi tudatos korlátozása, a döntéseink melletti elköteleződés, a jelenlegi életünk megbecsülése, és a hála amiatt, ami már a miénk. Tehát pont az ellenkezője annak, ami felé általában törekszünk.”

/ részlet Pál Ferenc: A szorongástól az önbecsülésig c. könyvéből /

**„Ha majd a hajam,
fehérbe öltözködik...”**

A Cipő

Ketten vagyunk testvérek, egy lánytestvérem van, 3 évvel idősebb, ez kicsi korban bizony nagyon fontos.

Felnéztem rá. Tőle tanultam az élet "dolgait", hisz az édesanyánk, édesapánk dolgozott, dédike meg nem "bírt" velünk...

A Cipő!

Nagyon vártam már, ha testvérem kinő valamit, mert akkor én is olyan nagynak éreztem magamat, mint ő.

A Búcsúi bála kapott nejlونruhát!!! Ha az irigységtől szét lehetett volna robbanni, most ezt az írást senki sem olvashatná, mert már röpködnék szerte a Nagyvilágban.... Édesanyám Zsófi nénivel varratta meg csodálatosra a nejlونruhát.

Már-már belenyugodtam, hogy pár év múlva én is kapok, amikor is egy szerdai napon, Tabról hazajövet megszólalt édesanyám. A szép ruhához szép cipő és nejlونharisnya is illik, és elővett édesanyám a szatyorból egy gyönyörű trotór sarkú kis cipőt, és a nejlونharisnyát.

Na, ez már sok volt! Még aludni sem tudtam az irigységtől, kértem, könyörögtem. A válasz: Egy ötödikes ne járjon még trotór sarkú cipőben! - mondta az édesanyám. Eljön majd az az idő is, amikor te is kapsz, ne félj, nem csaplak be egyikőtöket sem!

Nem bírtam sokáig, és egy óvatlan pillanatban a szoknyámba rejtettem a cipőt és uzggyé, futottam vele az utca elejére. Hát azt az érzést soha nem fogom elfelejteni! Csetlettem, botlottam de elhatároztam, hogy megmutatom Marikának, a barátnőmnek az új cipőmet, hadd üsse meg a guta..

Siettem az utcára, ahogy csak a Cipő engedte, kiabáltam a gyerekeknek, aztán csak arra emlékszem, hogy Átol Mari néniék házában elfelejtettem, hogy kitapostuk esőkor az utat, hogy a Pipás Tóni bácsi és a kan csak hadd törje ki a nyakát...de Pipás Tóni bácsi nem ment arra, pedig még lestük is! De én arra mentem a körömcipőben... és reccs !!! A sarka volt a hibás!

Letörött!

Szédültem, mezítláb szaladtam házáig, csak 3 ház, de dédi, aki mindig a "vesénkbe látott", meglátta a szoknyámba tekert cipőt... és kiderült..

Este nem mertem bemenni a kertből, sokáig vártam édesanyámat, de ő mindig megvárt.

A legszörnyűbb az volt, hogy mindig el kellett mesélnem, hogy volt... és sírtam, hogy én is szerettem volna új cipőt, és nem is megyek el a búcsúba sem, mert én már abban a régi cipőben nem megyek, meg patentharisnyában sem, mert én is megnőttem, csak nem vették észre. Testvérem is megsajnálta, ő is sírni kezdett, hogy ő sem megy el, ha én nem megyek. Jó testvérek módjára zokogtunk, összeölkezve sírtunk.

Vártam a szidást, a verést, de hallgatott mindenki. Édesapánk olyan ezermester ember volt, megjavította a cipő sarkát, és édesanyámnak csak ennyit mondott:

- Eztán Juliskám vagy mindkettőnek veszel vagy egyiknek sem!

Két nap múlva üzent Zsófi néni, hogy menjek a nagy zsebes ruhámat próbálni..., hogy búcsúra még elkészüljön vele...

Gilitsch Antalné

Miért fogyaszt az ember alkoholt?

„A túlzásba vitt jó dolog rossz dolog.”

Todd G. Buchholz

Már a név is árulkodó! Ugyanis az arab al kuhul szó, melyből az alkohol származik, azt jelenti: a legfinomabb. Valószínűleg ezzel sokan boldogan egyetértenek, míg mások inkább félve megborzonganak hallatán. A népek többsége már évezredek óta fogyaszt alkoholt. A summéroktól fennmaradt ékirásos emlék, amely a Krisztus születése előtti harmadik évezredből maradt ránk, már tartalmazza a sörkészítés részletes leírását. A görögök és a rómaiak előszeretettel borozgattak. A kínaiak rizsből készítették alkoholtartalmú italokat, a germánok kedvenc italának a sör és a mézbor számított. Az eurázsiai sztyeppe állattartó népeinek kancatejéből erjesztett, enyhén alkoholos itala volt a kumis, amelyet a legendák szerint az ősmagyarok is szívesen fogyasztottak.

A Szentírásban is számos helyen találkozhatunk a bor fogyasztásának lehetőségeivel, kockázataival és az ezzel kapcsolatos intelmekkel, tilalakkal. Ime a legátfogóbb leírás:

„Amikor bort iszol, ne játszd meg az erőt, mert a bor már sokakat levert a lábáról. A vas keménységét a tűz próbálja meg, a könnyelműeknek a bor a nagy próbakő. Mint az élet vize, olyan a bor annak, aki mértéketlen a bor ivásában. Mi az élet annak, aki bort nem ihat? Az ember öröme teremtett a bor a világ kezdetétől.” (Sir 31,25-27)

Az Újszövetséget alig ismerő alkoholkedvelők is örömmel emlegetik Jézus első csodatételét: a víz borrá változtatását a kánai menyegzőn.

Az alkoholos italok fogyasztása manapság is kultúránk állandó velejárója. Sört, bort, röviditalokat fogyasztunk étkezéshez vagy szomjúság ellen, közösségi vagy ünnepi alkalmakon (szinte mindent meg lehet ünnepelni!), a hétköznapi színesítésére, a problémák és a stressz ellen, ellazulást keresve.

„Amit magadnak nem szeretnél, azt másnak se tedd. Ne igyál annyi bort, hogy részeg légy tőle, ne kísérjen életutadon az iszákosság!” (Tób 4,15)

Minden a megfelelő mértéktől függ. A mérték: érték. A mértékletes alkoholfogyasztás társadalmilag elfogadott, ugyanakkor a kontrollálatlan ivást és a részegséget az emberek általában elutasítják.

Az alkoholt rendszeresen fogyasztók és hozzátartozóik is keresik az egészséges és a szenvedélybeteg alkoholizálás különbségeit, kritériumait, határait. Aki mindennap iszik, már alkoholista? Aki például napi két üveg sört megiszik az már alkoholista?

De hisz én bármikor abba tudom hagyni! Amikor csak akarom! Vagyis nem vagyok alkoholista!- hallani gyakran. Ám amivel élni, azzal visszaélni is lehet. Hol kezdődhet az alkohollal való visszaélés? Mikor nevezhető veszélyesnek az alkoholfogyasztás? Akkor, amikor valaki rendszeresen azért iszik, hogy a mindennapi feszültségekkel, konfliktusokkal könnyebben „megbirkózzon”. Amikor az alkoholfogyasztás fizikai, érzelmi és / vagy szociális problémákhoz vezet. S az alkoholfüggőség előszobája, amikor valakinek alkoholra van szüksége ahhoz, hogy viszonylag jól érezhesse magát.

Frankó András

Magyar Máltai Szeretetszolgálat

Állati történetek

A trubadúr

„Szerelem, szerelem,
átkozott gyötrelem...”

Ma is élénken él bennem a kép és a járdába gyökerező döbbenet, amikor Zsigánkat, a négyéves pulit megláttam a főutca menti járdán a kerítés előtt. Mozdulatlan szoborra dermedve ült, mély, szótlán áhítattal meredve a kapun túli világra. Körülötte megszűnt minden létezni, áhítata tárgyán függött sóvár várakozással. A tavasz zsongása remegett a bokrok közt.

Hajdanában, regénnyé nemesező évszázadokkal ezelőtt csügghetett így, vágyakozó tekintettel a trubadúr szíve választottján: az elérhetetlen férjezett hölgyön. Rügynedvező, párolgó földszagú, csillagporos éjszakai magányba sóhajtotta sorait: „Lantom remegő kézzel teszem le/ lábaid elé, hogy érezd, hogy értsd, / csak miattad játszottam az istenek hangszerén”, s pendült a húr, a reménytelen szerelme lelket simító írja.

Néztem Zsigát, a trubadúrt, mellő mancsába képzeltem a lantot, s szerelmes csöndjének titkait némán fürkésztem. Teljesen érdektelen vagyok számára - jegyeztem meg ma-

gamban-, mert van egy igéző kutya-hölgy, aki az univerzum közepe lett, s mindenki rajta kívül esik. Eddig tart a gyermeki kutyahála. Csak nem lesz leszek féltékeny egy csinos négylábúra?

Pár nap múlva a boltban elért a jogos panasz: Nem azért fáradoztak, hogy a sárgarépa és petrezselyem ágy nászi ággyá váljon holdfényes éjjelen tüzes ebeknek! S lesz tüze sebeknek, ha nem fékezi lánc e hevet!

Lánc híján jött a szobafogság.

-Tisztes emberek fáradoznak, s te ezt kutyába sem veszed?!- dorgáltam az ebet. - Csak nem gondold, hogy mindenén átgázolhat a szerelme! Meddig tart még e gerjedelem?

Reggel nyitom a földszinti szoba ajtaját, a rabnak hűlt helye.

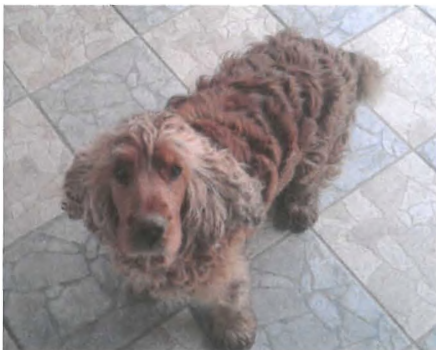
Jajj, az ablak, nincs elég törött üveg?

Zsiga immár nem a rács mögött, hanem újra a rács előtt, a kerítés tövében szótlán, epedő kutyaszerelmmel.

A középkori trubadúr számára a férjezett előkelő hölgy elérhetetlen volt, magas várkastélyok ablakához szállt fel a dal... Legalábbis a krónikák ezt írják.

Zsiga szerelmi krónikája viszont mást jegyez. Azt mondja egy falubéli, hogy ott, a bizonyos kerítés mögött, aranyos, hosszúsőrű kiskutya született, s tisztára olyan, mint az apja...

Hál'istennek gyermektartásért nem jelentkezett.

Legújabb információm szerint a boldog atya Szotyí lehetett. Ez már kész „Apasági kereset”.

Zichy Éva

Beer Miklós, Polcz Alaine,
Sajgó Szabolcs:

Élet, Hit, Lélek

/Éghajlat Könyvkiadó/

„Az ember kétféleképpen mentesülhet egyéniségétől: vagy alásüllyed, vagy föléje emelkedik”-írja a halálról Weöres. Elgondolkodtató idézet már az Előszóban, melynek végén kiderül, hogy Polcz Alaine pszichológus, az elmúlás tudományának nemzetközi hírű tudósa, Beer Miklós váci megyéspüspök és Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetes beszélgetnek őszintén és közérthetően olyan kérdésekről, melyek a mi kérdéseink is lehetnek.

A 84 éves Alaine Kolozsvárt született, sokféle vallást felölelő családban, kisebbségi sorsban. Szerinte a mai kor becsapja az embereket azzal, hogy csak a szépség, csak a fiatalság létezik, ez ellentétes a valósággal. Ő gyermekkorában falun még látta, hogy otthon születnek az emberek és otthon hálnak meg. „Engem még elvittek falun, ha valaki meghalt, búcsúzni.” Elmeséli, hogy szülőföldjén milyen szépen, méltósággal készülődtek az emberek a halálra. „Búcsúzkodik, rendelkezik, papot hivatnak, megnyugszik, amikor mindenkitől elköszönt, legtöbb helyen lefektetik a földre, a mestergerenda alá. A mestergerenda rendszerint meg van áldva, ott tartják a Bibliát.” S ami engem meglepett, előre beszerezik a halotti ruhát, amit minden évben kimosnak. Tartják a rítust. Alaine számtalan tapasztalatból táplálkozó meggyőződése, hogy a rítus nélküli élet elszegényedik. „Ezek a rítusok segítettek a haldoklót, segítettek a közösséget, és szocializálták a gyermeket a halálra. Ha úgy élünk, hogy tudjuk, hogy meghalunk, egészen másképp alakul a fontossági sorrend, akkor nem a Mercedeszel és más hiábavalóságokkal törődünk.”

Mindhárman egyetértenek abban, hogy a meghalás átmenet egy más létmódba. Ez furcsa lehet annak, aki teljesen a testével azonosítja önmagát. Alaine hite változó volt, a világháború alatt istentagadóvá vált, majd annyi jelét megtapasztalta a Gond-

viselésnek, hogy hívó katolikus lett. Különleges látomásairól is mesél, van, amelyikben előre látta, hogy mi fog bekövetkezni, ill. megtapasztalta az angyalok működését. Itt érhető ha az olvasó hitetlenkedve mosolyog, részletekbe nem bocsátkozhatom, a könyv azonban világossá teszi.

Abban is egyetértünk, hogy veszélyes valamihez nagyon ragaszkodni. Valaki úgy fogalmazott, a „bőre is vele ment már”, amikor végre elengedte. És csak akkor vette észre, hogy Isten már sokkal értékesebbet akart adni helyette, csak ez a másik dolog útban volt.

Elmondják a túlvilági elképzeléseiket, hogyan lehet értelmezni a poklot, a tisztítótüzet. Sajgó Sz. szerint, „Ha egyszer Isten szeretet és irgalom (...), a pokol nem az, hogy Isten elzárja a csapat bizonyos emberek elől, hanem az, hogy „én nem iszom a te forrásodból”. Vagyis van személyes felelősség és szabadság. Lehet igent mondani a szeretetre és folyamatosan ellenállni. A szimbólumok önmagukon túlmutatnak, tehát a tűz nem konkrét tüzet jelent. A népdalaink is tele vannak csodálatos szimbólumokkal, a „szerelem tüzeiben égni” sem szó szerint értendő.

Érdekes, amit a klinikai halálból visszahozottak mondanak. Az élmények nagyon sokszor egybeesnek. A klinikai halál állapotában – ekkor sem az agy, sem az érzékszervek nem működnek -, az ember mégis lát, hall, sőt még a gondolatokat is érzékeli. „Egy klinikailag halott, visszahozott páciens elmondta, hogy az épület egy magas, emeleti ablakpárkányán látott egy fél tornacipőt. Elkezdtek keresni, és csakugyan, egy 6. emeleti fürdőszoba bukóablakának a külső párkányán ott volt a tornacipő.” Sok ilyen eset van, igazolt tények. „A lélek a testtől független, szuverén létező.”

Zichy Éva

Polcz Alaine 1922-2007

Dsida Jenő (1907-1938) erdélyi magyar költő. Kora ifjúságától kezdve költőnek készült. Benedek Elek fedezte fel. A háború, a trianoni diktátum következménye és fiatakkori szívbetegsége rányomta bélyegét a költő életművére. A részvét, a szenvedőkkel való együttérzés költője volt, aki szeretettel fordult mindenki felé. Viszszatérő témái a hazaszeretet, a mély katolikus vallásosság, a szerelem és a halálfélelem.

Egyik leghíresebb verse, a Psalmus Hungaricus (Magyar zsoltár), melynek létezését megpróbálták örökre elfelejtetni.

„Vagy félezernyi dalt megírtam
s e szót: magyar,
még le nem írtam.
Csábított minden idegen bozót,
minden szerelmet bujtató liget.
Ó, mily hályog borult szememre,
hogy meg nem láttalak,
te elhagyott, te bús, kopár sziget,
magyar sziget a népek Óceánján!”

Dsida Jenő:

Psalmus Hungaricus (részlet)

Szamizdatban, gépirással terjesztették, nagyon sokáig csak a legendákban létezett. Ma szabadon olvasható.

Méltán váltak híressé az alábbiak is:

Nagycsütörtök

Nem volt csatlakozás. Hat óra kétsézt jeleztek, s a fullatag sötétben hat órát üldögéltem a kocárdi váróteremben, nagycsütörtökön.

Testem törött volt, és nehéz a lelkem, mint ki sötétben titkos útnak indul végzetes földön, csillagok sza-

vára, sors elől szökve, mégis, szembe sorssal, s finom ideggel érzi messziről nyomán lopódzó ellenségeit. Az ablakon túl mozdonyok zörögtek.

A sűrű füst, mint roppant denevérszárny legyintett arcul. Tompa borzalom fogott el, mély állati félelem.

Körülnéztem. Szerettem volna néhány szót váltani jó, meghitt emberekkel, de nyirkos éj volt, és hideg sötét volt....

Péter aludt, János aludt, Jakab aludt, Máté aludt, és mind aludtak....

Kövércsöppek indultak homlokomról, és vigicsurogtak gyűrődött arcomon....

Krisztus

Krisztusom,
én leveszem képedet falamról. Torz hamisításnak érzem vonalait, színeit, sohase tudlak ilyennek elképzelni, amilyen itt vagy.

Ilyen ragyogó kékszeműnek, ilyen jóllakottan derűsnek, ilyen kitelt arcúnak, ilyen enyhe pirosnak, mint a tejbeesett rózsza.

Én sok éjszaka láttalak már, hallgatlak is

számталanszor, én tudom, hogy te egyszerű

voltál, szürke, fáradt és hozzánk hasonló.

Álmatlanul csavarogtad a számki-vetettek

útját, a nyomor, az éhség siralom-völgyeit

s gyötrő aggodalmaid horizontján már az eget

nyaldosták pusztuló Jeruzsálemed lángjai.

Hangod fájó hullámokat kavart, mikor

a sok beszéd után rekedten újra szólni kezdtél. Megtépett és színe-

hagyott ruhádon vastagon ült a nagy út-pora,

sovány, széltől-naptól cserzett arcon

don bronzvörösre gyúlt a sárgaság s két parázsló szemedből sisteregve hul-

lottak borzas szakálladra az Isten könnyei